n lid van een
dang hij bij ons
houden van het
voor zijn eigen
»inwonen« van
opleveren voor

rie voorwaarden
Kerk, die hem
lid", zich eerst
eid van zijn ge-
van zijn wandel;
erklaart aan de
te onderwerpen;
ijn eigenaardige
een propaganda
dien we niet in,
of Kerken zulk
meenschap der
n toelaten.
in een heilige
. En boven de
eid der Kerken
s, die alle ware

Scholen
Javaanschen

en we het zesde
et Comité van
werd opgericht
stichting van
ië, bepaaldelijk
hen Adelstand,

het algemeen
t onaangename
de Secretaresse
r literaire gave
een verslag een
Ge krijgt een
id van dit Co-
kheden, die de
den weg legde,
maar voor deze
de stichting van
Het doel, dat
aan Indië niet
k het Christen-
zielende wijze
voerige brieven
essen doen u in
valt, meeleven.
een alleraar-
ziet, hoe deze
ok als toekom-
goede opleiding
bezig met zich
t. En als ge zoo
n loopt, van 30
bt doorgelezen,
wat dit Comité
ning van Indië
f uw naam wel
iten wordt ver-
jk zoo iets van
nneer ge zulk
ondersteundet.
ook heel dit
te laten zien,
erk, want dat
rgezet wordt;
onze plaats-
een enkel feit

en voorgrond,
gelden, die dit
k is geworden
Koningin Wil-
thans ook een
Emma-School,
. Audel, onze
te Solo, had
n het is vooral
iden aandrang
toen als advi-
dat het Comité
we organisatie
leven riep om
lijk te maken,
derwijzeressen
werden gezon-
icht, toen de
net Indië ver-
de reis over
geringe moei-

beide oeroude
aansche rijken
telijke scholen
del verrezen.
beide plaatsen
etelen in hun
»kraton« ge-
ouding en om-
uit den adel-
n Solo als 't
n van de Ja-
n vooral daar-
daar nu bij,
op Java, steeds
een hooger
al de zoo in-
s roept, ook
l voelen welk
de kerstening
brandpunten
Banier des
gelegenheid is,
ik wordt ge-
den adelstand
te ontvangen.
é zich vooral
jk niet zeggen,
zorgen heeft
anschen adel.
lijke vrouwen
te plaats het
aangetrokken.
tscholen zijn,
jes niet alleen
, maar ook
en bovenal
en te leeren
aarin schuilt
cholen. Het
ezen Javaan-

schen adel, waar nog de polygamie heerscht en de vrouw een zeer ondergeschikte positie inneemt, is lijnrecht in strijd met den eisch van het Evangelie en degradeert de vrouw. Deze Javaansche meisjes kunnen nu op deze scholen het Christelijk gezinsleven van naderbij leeren kennen, en zien, hoeveel hooger de Christelijke levensbeschouwing en de Christelijke waardeering van de vrouw is dan in de half-Heidensche, half Mohamedaansche kringen, waarin zij geboren zijn.

Het vraagstuk van Indië is zulk een ontzettend ernstig vraagstuk. Zooals de heer Idenburg terecht opmerkt, toen de stichting van een nieuwe school aan de orde kwam, beheerscht de vraag, welk onderwijs men aan den inlander zal geven, zelfs heel de toekomst van Indië. In Indië roept en vraagt alles om beter onderwijs. Uit den eeuwenlangen dommel is men ontwaakt; vooral het voorbeeld van Japan heeft al wat Oosterling is wakker geschud. Men wil deel krijgen aan de rijke schatten van cultuur, die het Westen bezit. En als »voogd« over deze volkeren heeft Nederland de roeping om aan dezen drang te voldoen. Maar wie aan den Javaan een godsdienstlooze school geeft, zoo als het liberalisme wil, maakt hem niet beter, maar erger dan hij was. De Javaan, al moge hij dan een half Heidenschen, half Mohamedaansche godsdienst hebben, is toch nog alleszins godsdienstig; zijn godsdienst beheerscht nog heel zijn leven. Leert men hem nu door de godsdienstlooze school een cultuur zonder godsdienst kennen, dan maakt men hem wijs, dat men ook zonder godsdienst zijn idealen bereiken, zijn levenstaak volbrengen, gelukkig leven en sterven kan. Ons eigen land heeft dat wel getoond. En voor den Javaan zou dat, gelijk de heer Idenburg terecht opmerkt, een grooten geestelijken achteruitgang beteekenen. Ook in de half-Heidensche, half-Mohamedaansche religieuse opvattingen, die hij nu heeft, komt nog de sensus divinitatis, het besef, dat we van een Goddelijke macht afhankelijk zijn, tot uiting. Roeit men door de godsdienstlooze school dit religieuse besef uit, en geeft men daarvoor geen beter Godsbesef in de plaats, dan kweekt men een geslacht, dat misschien intellectueel veel hooger staat, maar dat het rijkste, wat het menschenhart bezit, de religie, heeft verloren.

Het is de vloek van onze moderne maatschappij, dat de Regeering van een *Christelijk* land, optredende als voogd over deze half-heidensche, half-Mohamedaansche volkeren, hun niet anders brengen kan dan de neutrale, d.w.z. de *godsdienstlooze* school. Maar waar de Regeering wel niet anders handelen kan, zoolang dit neutrale standpunt door haar wordt ingenomen, rust te ernstiger op de Christenen in ons land de roeping om te zorgen, dat aan Indië, vooral aan de hoogere standen, het Christelijk onderwijs geboden wordt, niet alleen voor de meisjes, maar ook voor de jongens.

Het Zendingsgebod, door Christus ons opgelegd, dringt ons daartoe, want het Christelijk onderwijs is de onmisbare voorwaarde om de prediking van het Evangelie ingang te doen vinden. Meer nog dan de medische hulpdienst, hoe belangrijk deze ook zijn moge, beslist voor de toekomst van Indië de vraag, of het Christelijk onderwijs bij deze volkeren ingang zal vinden.

En al mag bij de vervulling van die roeping alleen het hoog gebod van onzen Koning en de warme liefde voor deze ons toebetrouwde volkeren ons drijven, toch behoeft daarom niet verzwegen te worden, dat alleen door de vervulling van die roeping op den duur een band van waarachtige liefde tusschen Indië en ons komen kan.

Men heeft vaak in de Zending een gevaar gezien voor onze goede verhouding tot deze inlandsche bevolking.

Dat was de kortzichtigheid van het Liberalisme.

Het gevaar schuilt veel meer daarin, — er zijn reeds nu ernstige teekenen in Indië, die er op wijzen — dat de inlandsche bevolking, vooral de meer intellectueele kringen, na eerst met onze cultuur zich verrijkt te hebben, zich dan van ons gezag zullen losmaken en hun eigen weg zullen gaan.

Ware het Nederland gelukt door de Zending den geest der bevolking om te zetten; had de bevolking met den schat onzer cultuur ook het Christendom overgenomen, dan zou daardoor vanzelf in het bewustzijn dezer inlanders een antithese ontstaan zijn tusschen hen en het heidensche Oosten, ook met het nog zoo door en door heidensche Japan, en de band, die Indië aan Nederland verbindt, zou dan onverbrekelijk zijn geweest.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen: Postwissel f 5 postmerk Zuthpen, Letter G. F. geb. B. van K. K.; van Mr. W. J. v. B. C. te Bunnik f 5.

Ds. J. H. HOUTZAGERS.
Em. Pred.
Velperweg 88, Arnhem.

Uit de Pers.

In het *Friesch Kerkblad* schrijft Ds. v. d. Meulen over het bedenkelijke streven, dat zich bij sommige „jongere Gereformeerden" openbaart, het volgende:

We ontvingen een circulaire van de heeren Br. Elffers, Riem Visser en Dirk Breebaart, allen te Haarlem, waarin deze heeren mededeelen, dat zij omstreeks de a.s. Kerstdagen in het midden des lands eene bijeenkomst willen houden van hen, die „verbitterd" zijn over de wijze waarop de Gereformeerde Kerk (sic) en droevig-kortzichtiger nog de Zondagsbladen dier kerken zich stellen tegenover «verheugende verschijnselen» als daar zijn: «herlevende schoonheidszin, verdwijnende miskenning van andersdenkenden, bezinning op sociaal terrein, waardeering van strevingen, die openbaar worden in N. C. S. V. en den bijval waarin Ds. Netelenbos hopelijk mede sterkte vindt». Volgens genoemde heeren toch is „immer grociend het getal dergenen, wier innigst zijn op het terrein van het godsdienstig leven andere behoeften kent dan die, door de gezaghebbenden in de Kerk beleefd". Deze onbevredigde zielen worden onder ons gevonden, — naar de meening van de heeren Elffers c.s. — vooral onder de jongeren in onze Kerken. Onder hen «leven wenschen, waaraan door die Kerken niet alleen niet wordt voldaan, maar welke zij trachten door negatie en het spreken over «verflauwing der grenzen te onderdrukken». Van die wenschen wordt gezegd, «dat de afkeer van het beruchten van den vorm, zonder het leven van den geest, waaraan die vorm ontsprong, daaraan niet vreemd is». Die jongeren zijn warsch van het ontkennen van het nieuwe, voor men beleefd heeft, waaraan het zijn oorsprong dankt». Zij hebben «meer begeeren naar het leven dan naar de leer».

Men voelt, waar deze heeren heen willen. Ds. Netelenbos is hun man en zijne leer is hun ideaal. Ze willen alle gelijkgezinden bijeenroepen, want ze vreezen, dat deze „onbevredigde zielen" zich zullen gaan stellen buiten de Kerk en «daardoor zich ontvallen zien het waarlijk goede in het gemeenschappelijk beleven omsloten». Deze gelijkgezinden zijn dan volgens het bovenstaande eenparig in hunne «verbittering» en «droefheid». Wel zijn er verheugende verschijnselen, doch deze zijn zoo 't schijnt nog niet bij machte het naar schoonheidszin en waardeering van andersdenkenden dorstende hart van die droefheid en verbittering te ontlasten.

Wat van dit alles te zeggen?

Op gevaar af van door deze heeren de kortsichtigste onder de kortsichtigen te worden genoemd, moet ons de opmerking van 't hart, dat bovenstaande uitlatingen allerminst blijk geven van waardeering voor den arbeid onzer mannen. De waardeering dezer heeren schijnt uitsluitend voor mannen als Ds. Netelenbos te zijn, wiens optreden in tal van plaatsen veel heeft van wat het Avondmaalsformulier noemt: „tweedracht, secten en muitenijen in de Kerken aanrichten."

Verder dient opgemerkt, dat de leuze: «eerst het leven, dan de leer" door de heeren dan ook zelf in toepassing moet worden gebracht. We nemen aan, dat zij bij het afleggen hunner belijdenis hebben beloofd, zich aan de vermaning des Kerkeraads gaarne te willen onderwerpen. Nu komen ze met nieuwe en vreemde leeringen, die van de belijdenis afwijken. Is het nu nobel, lid van onze Kerken te willen blijven, doch zich aan de vermaningen niet te storen, maar een beweging op touw te zetten, die, wanneer ze gelukt, onze Kerken geheel zal vervormen en van Gereformeerd gedeformeerd maken?

De «schoonheidszin" der heeren doet ze uit het oog verliezen, dat de H. S. ons leert, de oude paalen niet te verzetten, die de vaderen gemaakt hebben. Die vaderen waren mannen, die met hun bloed hunne belijdenis bezegelden, liever dan van de waarheid af te wijken.

Hoeveel waarde er ook aan het leven moet worden toegekend, de leuze «eerst het leven, dan de leer" leidt tot onverschilligheid voor de laatste en daardoor tot kleinachting van de H. Schrift en van hare uitspraken. De belijdenis is vrucht van bittere worsteling der Kerk tegen allerlei ketterij en dwaling. De onderteekenaars der circulaire zouden goed doen, wanneer ze naarstig studie gingen maken van de Kerkgeschiedenis. Hun «herlevende schoonheidszin" zou wat bekoelen en de «verbittering" een heilzame afleiding ontvangen, wanneer ze gingen onderzoeken, wat het „humanisme" in vroegere eeuwen voor een standpunt innam jegens de H. Schrift en de belijdenis der Reformatie.

Heusch, hun «innigst zijn" moet wat meer inhoud hebben!

Dat er metterdaad in dit streven veel bedenkelijks is, zal wel niemand ontkennen.

Toen meene men daarom niet dat al deze „jongere Gereformeerden", gelijk ze zich zoo noemen, zoo ver gaan.

In *Bergopwaarts* schrijft een dezer Jonge Gereformeerden over het optreden van Ds. Netelenbos het volgende, waaruit wel blijkt, dat deze predikant volstrekt niet de heilige schutspatroon voor al deze jongere Gereformeerden is:

«Zeker, Ds. Netelenbos pleit ook voor de zaak der Geref. jongeren; Ds. Netelenbos wil ook, wat Ds. Aalders, Ds. Brussaard en nog zoo vele anderen willen, maar .... Ds. Netelenbos wil nog veel meer. Had Ds. Netelenbos alleen gepleit voor het ethisch element, om dat te versterken en meer op den voorgrond te schuiven, hij zou weerklank gevonden hebben in de harten van al onze jongeren, evenals een Ds. Landwehr; had Ds. Netelenbos alleen gesureden voor meerdere waardeering voor andersdenkenden, voor de N. C. S. V., hij zou sympathie verworven hebben bij allen, evenals Ds. Aalders en Ds. Brussaard. Maar dat wil Ds. Netelenbos niet alleen, hij wil iets anders, en in den grond der zaak is Ds. Netelenbos om dat andere geschorst. Ik weet wel: de schorsing is in strijd met onze Kerkenordc; er is in Zeeland hopeloos geknoeid en gemoddord, dit alles dient dan ook recht te worden gezet, maar dan zal ook blijken, wat de aanleiding tot de schorsing is geweest, niet 't pleiten voor 't ethisch element, maar 't pleiten voor 't ethisch beginsel.

Ds. Netelenbos zeide immers in Utrecht dat hij niet tevreden was met het ethisch element, maar het ethisch beginsel wilde. Met Ds. Dorst zeg ik tegen Ds. Netelenbos: Consequentie gevraagd» verlaat de Geref. Kerken".

«Ds. Netelenbos zegt: «het ethisch beginsel».

Wij Gereformeerde jongeren zeggen met Ds. Aalders: «het is hoog tijd dat er zich een meer vooruitstrevende richting baan breekt, naast, deels tegenover de conservatieve strooming, die nu bijna alleen aan het woord is». («Crittiek der jongeren» blz. 24) en „Onze leer is wel goed, maar het leven moet eraan beantwoorden; in dit opzicht biedt veel wat van Ethischen kring geldt een heilzaam correctief voor ons. Het beginsel der Ethischen kunnen en mogen wij niet overnemen, maar hun nadruk leggen op het leven en op de daad, op geloofspraktijk en persoonlijke religieuse ervaring, laat ons die overnemen en ons eigen maken. (Fraternitas jaarg. V blz. 178)».

„Wat? Ethisch en Gereformeerd geen tegenstelling? Dat leerde Kuyper ons anders: „Ons geschil gaat zeer diep. Zal ik het in één woord resumeeren, dan ligt het in de Immanentie en de Transcedentie Gods. Beide worden door ons beiden erkend. Door u zoowel als door mij. Maar uw klacht is, dat ik de Immanentie niet tot haar recht doe komen. De mijne, dat gij tekort doet aan de Transcendentie Gods. („Bedoeld noch gezegd", schrijven aan Dr. J. H. Gunning Jr. blz. 45). Prof. Honing kan in de ethische richting niet zien „een voortspinnen aan den draad onzer oude nationale Geref. theologie" („Ethisch of Gereformeerd?" blz. 74).

Prof. Bavinck zegt in zijn „De Theologie van D. Chantepie de la Saussaye, bijdrage tot de kennis der ethische theologie" blz. 95: „zijne Theologie kan de onze niet zijn, omdat naar ons voorkomt in deze Theologie de waarborg ontbreekt, dat zij de waarheid behoudt, gelijk God ze ons gaf in Zijn Woord."

„Ethischen en Gereformeerden moeten elkander waardeeren, maar wie durft staande houden dat ethisch en gereformeerd geen tegenstelling vormen, en dat Ds. Netelenbos Gereformeerd is?

Voor Kinderen.

EEN EIGEN TUINTJE.

(Vervolg.)

Een brief en een bezoek.

»En als mijn jongens, ze zijn jong, Mijnheer, en houden zoo zielsveel van hun zusje, dan eens boos werden op Job, omdat hij ons Geertje zoo plaagde, en hem wilden afranselen, dan verbood mijn man hun dit. Hij maakte hen ook opmerkzaam op het slechte voorbeeld, dat de jongen in zijn ouders heeft. Ik praat eigenlijk maar door, alsof Mijnheer ons gelijke was; neem het mij niet kwalijk, als 't u blieft«.

»Neen, vrouw Bolder, ik neem het niets kwalijk, doch nu moet je mij Geertjes tuintje, daar Job tumult over maakte eens toonen.«

»Er is letterlijk niets meer van te zien. Als Mijnheer mee wil gaan, zal ik U het hoekje aanwijzen«.

»Zoo, zoo! Hoe is het geweest en wie had het aangelegd?«

De baron verneemt wat wij reeds weten over 't ontstaan, vernielen en bestelen van het hoekje gronds.

»Je man, zal je van avond wel vertellen wat er Maandag gebeuren zal; ik wil je nu groeten en denk, dat ik je betere buren zal geven; dag vrouw Bolder«.

»Dag mijnheer, dank U voor de eer van uw bezoek en voor uw goedheid«.

III.

De verrassing.

De ouders van vrouw Bolder bewoonden een kleine boerderij onder Nijkerk. De drie Bolders kwamen er graag; welk buitenkind haalt zijn kost niet op, als 't op een boerderij vertoeft, als is 't maar een boerderijtje.

Geertje, liefling der grootouders, genoot dubbel van een week bij heo. Zij, 't sprekend evenbeeld harer moeder tooverde voor de nog krasse oudjes den tijd hunner jeugd terug. De kleine meid leek zoo in alles op hun eenig kind, dat zij niet laten konden allerlei genoegens voor ons Geertje te bedenken.

De dagen vlogen om. Geen zweem van verdrietigheid vertoonde zich op het lief gezichtje, tot Geertje op een middag met Grootje van een buurvrouw naar huis gaande, eensklaps vroeg, „Grootmoe is het al tijd voor herfstasters?"

„Ja, Geertje, ze hebben reeds knopjes, die staan in dat mooie perk voor het raam waar je eat. Waarom vraag je dat?".

In plaats van dadelijk te antwoorden, pinkte het meisje een paar traanen weg. Grootje herhaalde haar vraag.

De baas van »De Essenburg" gaf mij asterzaadjes voor mijn tuintje en die zou ik nu hebben, maar die Job, die nare jongen.... die....

Verder kwam ze eerst niet, want haar verdriet kwam weer boven.

Ze bereikten »Landlust". Grootvader had al water voor de koffie gekookt en toen die klaar was, en het drietal om de tafel zat, zei Grootvader: »Vertel nu eens wat is er met je tuintje, en wie is Job?"

Heel geduldig luisterden de oudjes toe. Zij begrepen best, dat het kind zooveel jonger dan haar broers, dol op bloemen, zonder een enkel buurmeisje van haar leeftijd, veel verdriet had over de ondeugendheid van dien bengel.

Toch vond Grootvader het zijn plicht, Geertje er op te wijzen, dat zij deze, voor haar echte beproeving geduldig moest dragen. »Lieve Geertje, als de Heere God dit verdriet niet noodig voor je vond, zou Hij het niet toegelaten hebben. »Zeker moet mijn kleine liefling daardoor geduld en vergevingsgezindheid leeren," voegde Grootje er bij.

De eene week dijde uit tot twee; want Grootvader moest toen pas naar stad.

»Wel, wel Geertje, wat ben je lang weggebleven", riep de bode, toen Grootvader haar bij zijn wagen bracht, »zeker heb je weer veel plezier gehad. Wou je niet weg!"

»Neen, Harmen, maar Grootvader moest van daag pas in Harderwijk bij den kaaskooper terugkomen en dat wist hij eerst niet«.

»Ik heb je mooie briefkaart gezien, die je aan den bovenmeester gestuurd hebt. En jij zult wat zien als je thuis komt. Kijk maar niet zoo verschrikt; 't is niets naars hoor!«

»Wat is er dan, Harmen, toe zeg het mij maar eventjes.«

Harmen had zich verpraat; dat gebeurt meer boden en vrachtrijders. Zij worden op het land meest gehouden voor brengers van »*het laatste nieuwe*«. Harmen gaf Geertje toch een antwoord. »De Blekkes zijn verhuisd naar den rand van het Leuvenumsche bosch«.

»Wat zeg je? Heerlijk, dolletjes! dan kan Job mijn tuintje niet meer besteelen of vernielen! O, Harmen wat ben ik blij! En als moeder alleen thuis is, kan Job niet meer vies, nat stroo op het waschgoed gooien. Wat ben ik blij, o zoo blij!«

Groote oogen zet Geertje op, toen de jongens haar bij Harmens deur kwamen afhalen en Kobus ook al zei: »O, Geert, je zult zoo opkijken als je thuis komt!«

»Ja, ja, Kobus! ik weet het al. Die nare Job is weg, het huisje is leeg, hè?«

»Ja, de andere maand komt er de timmerman van den jonker, in wonen. Die heeft het zoo opgeknapt; en Teunis, de schilder van den jonker, niet minder. Ons huisje is ook nieuw geverfd. Hoe vindt je dat?«

Vader en moeder ontvingen Geertje, alsof ze veertien maanden, ten minste veertien weken, in plaats van veertien dagen was uitgebleven.

Aan het omhelzen, vertellen en vragen onder de vijfuursche boterham leek geen eind te komen.

»Kom meid, nu, vóór we leren en danken, en dan na je lange reis naar bed hoor! eerst even meegaan«, zei Bolder.

Hij nam Geertje bij de hand met de woorden: »Je oogen mijf dicht tot ik zeg: doe open!«

Moeder en de jongens stapten ook mee de keuken uit, om van Geertjes vreugd te genieten.

„Oogen open!".

Daar stond ze voor een keurig geschilderd, wit hekje waarop met zierlijke groene letters: „Geertjes Tuintje".

Het vroeger hoekje vergroot en afgerasterd, was in een allerliefst tuintje herschapen. Aan weerszijden van een met kiezel bestrooid paadje een bloemperkje. Daar bloeiden late roosjes en knopten herfstasters. Achteraan een haagje van frambozenstruiken besloot het geheel.

Het kind lijkt sprekend op dit oogenblik op de koningin van Socheba; er was in haar geen geest meer!

„O, vader! O, moeder! O, jongens! wat heerlijk, wat rijk! zou Juliana's tuintje net zoo mooi wezen?".

Alle vier proest en van het lachen. „Maar kleintje", zei Kobus »waar denk je nu toch aan? En je vraagt niet eens wie wat alles zoo in orde gemaakt heeft".

Vader en moeder wijzen haar omhelzing af, moeder met de woorden: „Neen, kind, dat is ons werk niet".

„Dan van Kobus alleen? Hij kan toch geen hek maken en schilderen".

„Neen, Geertje! God gaf den jonker in zijn hart, om jou zulk een groot geschenk te geven. Morgen na de zondagsschool mag je hem gaan bedanken".

Geertje, het bewonderen nog niet moe, schoof het grendeltje van het hekje en stapte haar eigen tuintje binnen, voor ze met vader en moeder in huis ging.

En 's avonds bij 't naar bed gaan vergat ze niet den Gever aller goede gaven ook voor deze rijke gift te danken.

HOOGENDIJK.

Buitenland.

Duitschland. Beslissingen der nationale vergadering inzake de religie en de Kerken.

De volgende besluiten zijn door de Duitsche nationale vergadering omtrent de religie en de Godsdienstige gemeenschappen genomen.

Alle bewoners des Rijks genieten volle geloofs- en gewetensvrijheid. De ongestoorde uitoefening van den godsdienst wordt door de wet gewaarborgd, staat onder de bescherming van den staat.

De burgerlijke en staatsburgerlijke rechten en plichten worden door het gebruik maken van de religie-vrijheid, noch voorwaardelijk gemaakt, noch beperkt.

Het genot van burgerlijke en staatsburgerlijke rechten evenals de benoembaarheid tot openbare ambten zijn onafhankelijk van de belijdenis die men op Godsdienstig gebied is toegedaan. Niemand is verplicht te openbaren, welke Godsdienstige gevoelens hij koestert. De Overheid heeft slechts in zoover het recht om te vragen of iemand tot een Godsdienstige gemeenschap behoort, wanneer daarvan rechten of plichten afhangen of wanneer het opmaken van een statistiek dit eischt.

Niemand mag tot een kerkelijke handeling of plechtigheid of tot het deelnemen aan Godsdienstoefeningen gedwongen worden; ook kan hij niet verplicht worden een eedsformule, waarin van God gewag gemaakt wordt, uit te spreken.

Er bestaat geen Staatskerk. De vrijheid om zich tot Godsdienstige gemeenschappen aaneen te sluiten, wordt gewaarborgd. Godsdienstige gemeenschappen kunnen zich binnen het Rijksgebied onverhinderd aaneensluiten. Elke Godsdienstige gemeenschap regelt en bestuurt hare aangelegenheden zelfstandig binnen de perken van de voor allen geldende wet. Zij benoemt tot ambten zonder medewerking van den staat of de burgerlijke gemeente. Godsdienstige gemeenschappen verwerven rechtspersoonlijkheid volgens de algemeen geldende voorschriften van het burgerlijk recht. De Godsdienstige gemeenschappen blijven publiek-rechterlijke lichamen, voor zoover zij dit tot hiertoe geweest zijn. Aan andere Godsdienstige gemeenschappen zijn op haar verzoek dezelfde rechten toe te kennen, wanneer zij door het getal harer leden en door haar ordening (verfassung) den waarborg van duurzaamheid bieden. Wanneer zich meer publiek-rechterlijke Godsdienstige gemeenschappen tot een lichaam (verband) aaneensluiten, zoo is dit ook een publiek rechterlijk lichaam. De Godsdienstige gemeenschappen, welke publiekrechterlijke lichamen zijn, hebben het recht, op den grondslag der burgerlijke belasting kohieren volgens den maatstaf der landsrechterlijke bepalingen, belastingen te heffen. Godsdienstige gemeenschappen, die zich de gemeenschappelijke bevordering (Pflege) eener wereldbeschouwing tot taak stellen, worden op één lijn met verenigingen geplaatst. Voorzoover de doorvoering dezer bepalingen een verdere regeling vordert, is hiertoe de landswetgeving verplicht.

De op wet, overeenkomst of bijzondere rechtstitels berustende staatsbijdragen aan Godsdienstige gemeenschappen worden door de landswetgeving afgelost. De wijze waarop wordt door het Rijk vastgesteld. Het eigendom en andere rechten der Godsdienstige gemeenschappen en Godsdienstige vereenigingen op hare inrichtingen voor den eeredienst, het onderwijs en liefdadige doeleinden, wordt gewaarborgd, even als hare aanspraken op kapitalen en andere stichtingen.

De Zondag en de door den staat erkende feestdagen blijven als dagen van arbeidsrust en van zielsverheffing wettig beschermd. Zij die tot den militairen stand behooren, moeten den noodigen vrijen tijd tot vervulling hunner Godsdienstige plichten hebben. Voor zoover er behoefte is aan Godsdienstoefeningen en Geestelijke verzorging in het leger, in ziekenhuizen, gevangenissen en andere openbare instellingen, wordt de godsdienstige gemeenschappen het organiseeren van godsdienstige handelingen toegestaan, waarbij echter alle dwang uitgesloten moet zijn.

Wij kunnen deze bepalingen niet ongunstig voor de Kerken noemen. Dat de Staatskerken afgeschaft zijn; dat de Kerken zelve voor hare dienaren moeten zorgen; dat de Kerken als publiekrechterlijke lichamen en niet als gewone vereenigingen beschouwd worden; dat zij door middel van staatsambtenaren de bijdragen harer leden zullen blijven inoen; dat de Zondag gehandhaafd wordt; dat de Kerken voor de geestelijke belangen van de soldaten zorgen kunnen, wij mogen er ons in verblijden. Mochten de Kerken hare roeping in deze tijden verstaan, door van de haar verleende vrijheid ijverig gebruik te maken.

Engeland. De Federal Council.

In het laatst van September hield de »Federal Council« van vrije evangelische kerken hare vergadering te Londen onder het voorzitterschap van den heer Shakespeare. Deze federatie bedoelt niet, dat de verschillende vrije kerken ineen zullen smelten, doch wel dat zij op godsdienstig en maatschappelijk gebied tot saamwerking zullen komen. Indien er zulk een saamwerking zal tot stand komen, dan moet dit zijn van die elementen, welke geestelijk aan elkander verwant zijn; dit werd op deze vergadering duidelijk uitgesproken. Onder de congregationalisten, vindt men aanhangers van de »moderne thought« (de moderne gedachte) en deze worden ook onder de Baptisten aangetroffen. Met deze zulken is samenwerking onmogelijk, immers wordt in „Evangelical« kringen gesproken van de »down grade« beweging die in het volgen der »moderne gedachte« haar oorsprong vindt. De Wesleyanen of Methodisten hebben zich nog niet bij de Federatie aangesloten, doch men verwacht dat zij het nog zullen doen. Het doel van de federatie is: al de »Evangelical" krachten in het Rijk der Britten weer mobiel te maken. Laat ons hopen, dat men daarin zal slagen. Het Engelsche volk heeft door den wereldoorlog, ook uit een geestelijk oogpunt, groote schade geleden. De Engelsche Zondag o.a. is aan het verdwijnen, en al was de strenge viering van den dag des Heeren met veel formalisme vermengd, toch was zij een geestelijke kracht, die het volk verhief. Het is zeker geen vooruitgang dat in Engeland op den dag des Heeren steeds meer de komedie, bioscoop enz. bezocht wordt, en de bedehuizen al meer gemeden worden. Gemeenschappelijke actie tegen dit en vele andere euvelen kan goed werken.

Rusland. De ellende. Vragen naar Gods Woord.

De ellende die in Rusland geleden wordt, is onuitsprekelijk groot. Vooral biedt St. Petersburg een deerniswaardig schouwspel aan. Van de drie millioen inwoners die er op het einde van 1915 waren, zijn er nu minder dan een vijfde over. Zij, die konden vluchten, zijn heengegaan, maar het grootste deel is ten gevolge van de doorgestane ontberingen gestorven.

Op het platteland hebben de boeren geen middelen om zich en hunne kleine kudden te verdedigen tegen de wolven en de beren.

De predikant J. D. Kilburn, die zich naar St. Petersburg begaf om hulp aan de zoo zwaar geteisterde bevolking te verleenen, verklaart, dat bedelaars daar zich meer verheugd toonden als zij een exemplaar van den Bijbel ontvingen, dan over de gave in geld die zij te voren hadden gekregen. In de hospitalen werd het woord Gods met blijdschap ontvangen, en dit werd getoond ook door het brengen van geldelijke offers. Toen op een vergadering den heer Kilburn gevraagd werd, of de Rus godsdienstig aangelegd is, werd daarop geantwoord: „De echte Rus is, hoewel bijgeloovig, vroom, voor zoover hij licht heeft. Er is zeker geen land in Europa, waar het volk van God in de laatste vijftig jaar voor de zaak des Heeren zooveel geleden heeft als in Rusland. De Russische kerk is aan het ontwaken tot een nieuwheid van leven, en er staat kennelijk een wederopwaking van het Christelijk leven voor de deur, die een groote uitbreiding krijgen zal. Er is nu een prachtige gelegenheid tot verspreiding van Christelijke boeken en Evangeliën. Het vragen naar Gods Woord is opvallend en menigeen wordt tot Christus geleid".

Wij hopen van harte, dat de verwachting van den Engelschen predikant niet beschaamd zal worden.

Wij willen echter de aandacht vestigen op de uitdrukking, dat het volk van God in de laatste vijftig jaar nergens zooveel om de zaak des Heeren geleden heeft, als in Rusland. Wij kunnen dit niet ontkennen, doch de overheid, die in Rusland velen, die tot verschillende Christelijke kerken en secten behoorden, vervolgde en hen soms naar Siberië verbande, was overtuigd, dat onder hen, die zich als Christenen deden kennen, welke van de Grekisch-orthodoxe kerk niets wilden weten, ook vele revolutionaire elementen gevonden werden. Daaruit is het optreden van de overheid tegenover belijders van den Christus te verklaren. Het Russische volk is zeer geneigd tot dweperij en daartoe gebracht, wordt het, gelijk uit de wederdoopers in de 16e eeuw blijkt, „staatsgevaarlijk". Er werden ook onder de secten in Rusland velen gevonden, die de overheid als dragers van revolutionaire beginselen moest aanmerken. Dat de goeden het met de kwaden moesten misgelden, en dat de Russische overheid geen onderscheid wist te maken tusschen hen die steunpilaren voor het rijk waren en hen, die den staat in gevaar brachten, is niettemin te betreuren. Maar het kan ons niet bevreemden dat de Russische regeering een volk, dat zoo mystiek is aangelegd als het Russische, heeft willen beveiligen tegen verleidende elementen. Dat zij daarbij zoo geweldadig optrad, waardoor zij Satan door Satan wilde uitwerpen, en bovendien het oordeel des onderscheids miste, is een van de oorzaken waardoor zulk een zee van rampen over het Russische volk is uitgegoten.

WINCKEL.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

Indië blijft in actie. Uit de advertentie in dit blad blijkt, hoe de broeders daar medewerken. *f* 300 aan contributiën, collecten en giften overmaakten, en in Mei werd *f* 346 ontvangen. Een bijdrage waarvoor de broeders correspondenten heel wat moeite moeten doen, omdat de leden en contribuanten zoo verspreid zijn en nogal dikwijls van woonplaats veranderen.

Maar het blijkt dat zij zich gaarne de moeite getroosten en er nog altijd op uit zijn om de contributie te vermeerderen.

De broeders leden van de provinciale comité's, de correspondenten en agenten in Nederland zitten ook niet stil, en gesteund door den ijverigen en onvermoeiden »voorwerker«, gaan zij steeds voort met nieuwe bijdragen te winnen.

In de afgeloopen weken werden Deventer, Doesburg, Doetinchem en Zutphen bewerkt en de contributie respectievelijk verhoogd met *f* 63, *f* 30, *f* 23.50 en *f* 6.25, te zamen dus *f* 122.75.

Het is niet gemakkelijk om nu reeds een overzicht te geven van de totale verhooging over 1919, omdat door herhaalde nieuwe opgaven de statistiek moet veranderd worden, maar ook moet die arbeid stop gezet om nieuwe kwitantiën gereed te maken. Want dat moet steeds bijgehouden worden.

De correspondenten verlangen er naar om de gelden te ontvangen en over te maken.

Zij weten het dat de kas der vereeniging leeg is, en dat nu de oogsttijd is aangebroken. Zij willen liefst vóór het einde van October de afrekening inzenden.

Het spreekt van zelf, dat ook de Vereeniging op zulk een spoedige afrekening prijs stelt.

De leden en begunstigers weten dus, dat op een bezoek kan worden gerekend; mocht men soms van huis zijn, laat dan het bedrag aan een der huisgenooten in handen gegeven worden.

En zoo het eenigszins kan, dan worde met de 25 pCt. verhooging gerekend. De kwitantie voorheen *f* 0.50 is thans *f* 0.60, van *f* 1, *f* 1.25, van *f* 2.50 *f* 3., enz. enz.

Kort verslag van de Classicale vergadering gehouden 18 Sept. 1919 in de Wilhelminakerk te Dordrecht.

Art. 1. De praeses der roepende kerk van Molenaarsgraaf-Brandwijk Ds. C. J. Goslinga opent de vergadering, laat zingen Psalm 121: 1, leest voor Psalm 125 en gaat voor in gebed.

Art. 2. De praeses spreekt een welkomstwoord, in het bijzonder tot de afgevaardigden van de kerk van Papendrecht, voor het eerst vertegenwoordigd.

Art. 3. Behalve Antwerpen zijn alle kerken vertegenwoordigd. Enkele kerken vaardigden een diaken af. Deze ontvangen, de redenen van afvaardiging gehoord, keurstem. De kerken van Molenaars-Brandwijk en Puttershoek hebben instructies.

Art. 4. Het moderamen wordt samengesteld: Ds. Goslinga praeses, Ds. Hoijus scriba, Ds. van Rennes assessor.

Art. 5. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd. Naar aanleiding der notulen wordt gevraagd, waarom er geen class. zendingsdag is gehouden, zoals besloten was. Deputaten antwoorden, dat er geen geschikt terrein gevonden is.

Art. 6. Aan de orde komt het examen van br. A. Lauwers. Uitgesproken wordt, dat de classis het recht van examinatie heeft. Het karakter van het examen is praeparatoir, maar met uitgebreid program.

Hoogleeraren en Deputaten worden welkom geheeten. Bij monde van Prof. Kuyper verklaren de professoren, dat dit examen door hen moet worden afgenomen. Zij willen zich echter neerleggen bij de uitspraak der classis, maar onder protest. Dit protest zal bij de Generale Synode aanhangig worden gemaakt.

Art. 7. Br. Lauwers houdt zijn preekvoorstel. Opgegeven was Romeinen 5 : 1, wordt onderzocht in Exegese O. T. en N. T. van Psalm 90 en Johannes 1 en daarna in de andere vakken. Voorts worden de beweegredenen gevraagd, welke hem doen staan naar den Dienst des Woords.

Art. 8. De professoren verklaren geen bezwaar te hebben br. Lauwers toe te laten. Met algemeene stemmen wordt daarna genoemde broeder toegelaten tot de Bediening des Woords en der Sacramenten. Hem wordt toegezongen Psalm 134 : 3. Daarna belooft hij niets te leeren, wat in strijd is met de Gereformeerde waarheid.

Art. 9. Ingekomen is:

a. een schrijven van de kerk van Antwerpen, waarin de redenen vermeld worden, waarom zij niet op de classis verlegenwoordigd is. Zij vraagt hulp aan de kerken van Nederland ter beroeping van eenen Dienaar des Woords. Besloten wordt, dat de classis de kerk van Antwerpen zal steunen, als de kerk haar verzoek met cijfers motiveert;

b. een schrijven van Dep. art. 13, waarin zij het besluit der Particuliere Synode tot verhooging der pensioenen mededeelen. De classis stemt met dit besluit in.

Art. 10. Acte van ontslag wordt verleend aan Ds. A. Vogel, die naar Kamerik zal vertrekken, en aan Ds. C. J. Goslinga, die een beroep naar Oosthem aannam.

De kerk van Puttershoek ontvangt Ds. van Reenes, die van Molenaarsgraaf-Brandwijk Ds. Schippers tot consulent.

Art. 11. Regeling der vacatuurbeurten. Molenaarsgraaf-Brandwijk: Oct. Ds. Horjus; Nov. Ds. de Jonge. Papendrecht: Oct. Ds. de Kruyter; Nov. Ds. Meynen. Puttershoek: Oct. Ds. Schippers; Nov. Ds. Visscher.

Art. 12. Tot kerkvisitatoren worden benoemd Ds. Schippers en Ds. Visscher, secundus Ds. Horjus. Regeling der vacatuurbeurten wordt opgedragen aan Ds. Horjus. In plaats van Ds. Goslinga wordt tot Zendingsdeputaat benoemd Ds. de Kruyter. Andere deputaten gecontinueerd.

Art. 13. Het rapport der percentage-commissie komt in bespreking en wordt aangenomen. Besloten wordt, dat de penningmeester de gelden, die te kort zijn, zal omslaan over de kerken. De hrs Stoop en Trapman zullen de boeken van den quaestor nazien.

Art. 14. Respectievelijk worden Ds. Vogel en Ds. Goslinga door praeses en assessor toegesproken, nu zij de classis gaan verlaten. In hartelijke woorden nemen zij van de classis afscheid.

Art. 15. Ds. Warner wordt benoemd om eene conceptregeling voor het consulentschap samen te stellen.

Art. 16. Inzake de vraag van de kerk van N. L. omtrent de belijdenisvragen, wordt geantwoord, dat dienaangaande een formulier is vastgesteld, waarin de woorden «trouw gebruik der genademiddelen, enz.» voorkomen.

Art. 17. Bij Art. 41 vraagt en krijgt de kerk van M.-B. advies.

Art. 18. De volgende vergadering zal D.V. 13 Nov. gehouden worden. Roepende kerk de kerk van Nieuw-Lekkerland.

Art. 19. De assessor gaat in dankgebed voor, waarna de vergadering wordt gesloten.

Op last der Classis,
G. M. VAN RENNES, *Assessor.*

Korte notulen van de vergadering der classis Amersfoort van Gereformeerde Kerken, gehouden te Amersfoort 7 Oct. 1919.

1. De vergadering wordt namens de Kerk van Amersfoort geopend door Ds. Donner. Hij laat zingen Ps. 119 : 25, leest Ps. 54 en gaat voor in gebed.

2. De credentiebrieven worden nagezien en in orde bevonden.

Het moderamen wordt aangewezen, Praeses Ds. Veder, scriba Ds. Vonk, wegens ongesteldheid van Ds. Menken, Ds. Westerhuis, Asessor.

3. De notulen worden gelezen en onveranderd vastgesteld.

4. De praeses wenscht Ds. Rietberg geluk met het beroep van de Geref. Kerk te Bedum; de hoop wordt uitgesproken dat hij voor de classis behouden blijft.

5. Ingekomen stukken.

a. schrijven van de Deputaten der Part. Syn. inzake Art. XIII K O.

Dit zal bevredigend worden beantwoord.

b. schrijven van de classis Appingedam.

c. „ „ „ „ Franeker.

d. „ „ „ Part. Syn. v. N.-Brabant.

6. Verslag van de commissie aangaande verbetering van de predikantstractementen. In beginsel wordt het rapport door de classis met algemeene stemmen aangenomen. Gedrukte exemplaren van dit rapport zullen aan de kerkeraden worden toegezonden.

7. Rapport Kerkvisitatie.

8. Voorstel Bunschoten B om het quotum niet eens zoo nu en dan, maar naar vereischten maatstaf te verhoogen, verworpen.

9. Benoemingen a. Kerkvisitatie N. G. Ds. v. Arkel en Meynen, sec. Ds. Veder.

Kerkvisitatie Z. G. Ds. Rietberg en Teerink, sec. Ds. Menken.

b. Examina Ds. van Arkel en Meynen.

c. Art. XIII K.O. Ds. Teerink sec. Ds. Donner.

d. Theol. School Ds. Donner, sec. Ds. Westerhuis.

e. Theol. Fac. V.U. Ds. Arkel, sec. Ds. Vonk.

f. Zending Ds. Meynen, sec. Ds. Arkel.

g. Hulpb. Kerken ouderling E. J. v. Ommen, sec. Ds. Donner.

h. Voor ondersteuning in de verpleging van on en minvermogende krankzinnigen Ds. Rietberg, br. Schimmel en diaken Vermeulen.

i. Zending onder de Joden Ds. Menken, sec. Ds. Rietberg.

j. Rijn-Pruisen ouderling v. d. Woerd, sec. Ds. v. Arkel.

k. Art. 21 (cl. regeling) Ds. v. Arkel, sec. Ds. Meynen.

l. Regeling vacaturebeurten Ds. Teerink, sec. Ds. Veder.

m. Voor approbatie van Attesten Kerken Amersfoort en Baarn.

n. Evangelisatie Ds. Menken, sec. Ds. Meynen.

Voor Prov. Studiefonds voorgedragen Ds. Meynen en Teerink.

10. De collecten worden geïnd en de lijst van de collecten in 1920 vastgesteld.

11. Rondvraag Art. 41. De Kerk van W. vraagt toestemming om de 2de trap van censure op een lid der gemeente toe te passen. Na de br. te hebben gehoord, wordt het verzoek voorwaardelijk toegestaan.

12. De vacaturebeurten worden aldus geregeld:

Maartensdijk Di. Veltenaar, Vonk, Westerhuis, Renswoude Di, Donner, Meynen, Menken, Veder, Westbroek Di. van Arkel, Rietberg, Teerink.

13. Roepende kerk is Soest. Aladan praes. Ds. Veltenaar, scriba Ds. Menken, Assessor Ds. Veder.

14. De korte notulen worden gelezen en goedgekeurd.

15. De Voorzitter sluit met dankzegging.

Op last der classis,
J. E. WESTERHUIS.

Kerknieuws.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Gameren, A. M. van den Berg, te Opperdoes. — Vlaardingen (A), H. J. Heida, te Stadskanaal. — Reitsum c.a., H. R. Nieborg, te Geldermalsen. — Wolfaartsdijk en Veere, C. M. Huisinga, te Hoogersmilde. — Berlikum (Fr.), H. Hummelen, te Breda. — IJlst, J. Voerman, te Warns. — Krimpen a/d Lek, J. Dekker, te Ambt-Vollenhove (A).

BEDANKT: Bedum (A), Joh. H. Rietberg, te Bunschoten en Spakenburg (A). — Herwijnen, M. Post, te Nieuw-Dordrecht. — Voorthuizen, H. L. Both, te Spijk. — Wommels (Fr.), C. W. E. Ploos van Amstel, te Delft. — Baambrugge, J. Joh. Wielenga, te Waddinxveen. — Lunteren, G. Wisse, te Driebergen. — Goënga c.a., H. Popma, te Oudega (W.). — De Krim (Ov.), H. Haspers, te Roden. — Lutten a/d Dedemsvaart, N. Duursema, te Nieuw-Amsterdam.

Helmond. Zondag j.l. was voor onze gemeente een heuglijke dag. Na een 30-tal jaren vacant te zijn geweest, ontving zij in Ds. Hopma haar eigen herder en leeraar. Prof. Dr. J. Ridderbos leidde Z.E. tot zijn dienstwerk in met eene pred. over Jes. 50:4. De handoplegging geschiedde door den bevestiger en Ds. de Vries van Tilburg, waarbij de gemeente haren leeraar Ps. 134:3 toezong.

Des namiddags deed Ds. Hopma zijne intrede met een pred. over 2 Cor. 4:7.

Evenals 's morgens was er ook nu groote belangstelling. Ten slotte werd Z.E. toegesproken door den afgev. van de zusterkerk te Eindhoven, Oud. Engster en een der ouderlingen van onzen Kerkeraad, waarna de gemeente haren predikant Ps. 132:6 toezong. Met een gezellige opgewekte bijeenkomst in de pastorie, waarbij vele leden en meelevenden tegenwoordig waren, eindigde deze schoone en onvergetelijke dag.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Zuid-Scharwoude, J. D. van der Veen, te Jisp. — Numansdorp, A. J. van Wijngaarden, te Egmond a/Zee. — St. Maartensdijk (Z.), O. J. Rootselaar, te Bergschenhoek. — Alblasserdam, G. de Vries, te Stedum. — Lochem, E. Ippius Fockens, te Heino. — Nieuwe-Tonge, T. Lekkerkerker, te IJselmuiden. — Noorden, B. N. B. Bouthoorn, te Ter Aa. — Driel (bij Arnhem) (toez.), Th. Kramer, te Makkum. — Schoonoord (toez.), W. A. B. ten Kate, te Kolderveen. — Fijnaart, C. J. Meijer, te Gaast en Ferwoude.

AANGENOMEN: Hekelingen, Dr. H. Jansen, te Bergeijk, voorheen Geref. pred. te Eindhoven. — Houten (U.), P. Kuijlman, te Lunteren. — Beetsterzwaag, J. D. Domela Nieuwenhuis Nijegaard, pred. der Herv. Staatskerk te Gent (België). — Groningen, Dr. J. C. Roose, te Nieuw-Dordrecht.

BEDANKT: Aduard, F. T. Tammens, te Niezijl. — Elburg (vac.-v. Rijn), Dr. J. D. de Lind van Wijngaarden, te Fijenoord. — Bleskensgraaf en Goudriaan, F. de Gidts, te Goedereede. — Waarder bij Woerden, Krimpen a/d. Lek en Voorthuizen, P. Kuijlman, te Lunteren. — St. Philipsland (toez.), D. M Vermet, te Herwijnen. — Oosthem, H. C. Briët Wzn, te Utrecht. — Blauwkapel, G. H. Beekenkamp, te Oldebroek (Geld.). — Kamperveen, H. A. Leenmans, te Oudemirdum c.a.

Advertentiën.

Mr. GROSHEIDE
ACCOUNTANT
(Lid Ned. Instituut)
SINGEL No. 303.
TELEF. N. 1233 en C. 2981.

ZIGTERMAN's
GOEDKOOPE MEUBELWINKELS
GRONINGEN, O. EBBINGESTR. 33
TELEFOON 1177.
ASSEN, MARKT 14.
TELEFOON 269.

ABONNEER U OP
OUDE PADEN
ONDER HOOFDREDACTIE VAN
Ds. J. J. KNAP Cz.

Thans begon de
5e JAARGANG
van dit zoo aantrekkelijk weekblad. De Hoofdredacteur is o.m. voornemens voor de rubriek **Bouwsteenen** een serie artikelen te beginnen over **de Eigenschappen Gods** en onder de rubriek **In 't hoekje van den Haard** te gaan keuvelen over **Onze kinderen en hunne Opvoeding.**
Als Feuilleton zal in dezen jaargang worden opgenomen een zeer boeiend verhaal van den bekenden Auteur J. C. HOMORY onder den titel van: **Als een vuurbrand.**

ABONNEMENTSPRIJS
p. 3 maanden fr. p. p. f 1.25
Op aanvraag wordt gaarne gratis proefnr. gezonden door
J. H. KOK te KAMPEN

Boeken
die hun gewicht in goud waard zijn:
Meisjesroeping,
Mw. Echt
Moeder
De Man die den Heere vreest
Prijs per deel:
f. 2.50. in prachtband f 3.25
Uitgeversmaatschappij
E. J. Bosch Jbzn Baarn

Verkocht:
f 1000 4 pCt. Veldwijk 19e loening 77 %
Aangeboden:
f 1000 4 pCt. Veldwijk 4e Leening.
„ 500 3½ „ Gym. te Zetten.
„ 100 4 „ School Rotterdam.
„ 500 4 „ 's-Heerenloo.
„ 500 3 „ Chr. Nat. Schoolonderwijs.
Gevraagd:
f 1000 4 pCt. Ger. Kerk Amsterdam.
„ 100 4 „ Var. voor M. U. L. O. op G. gr. te Amsterdam.
„ 500 Sonnevanck.
Aanbiedingen worden ingewacht bij:
Helderts & Co.
AMSTERDAM Eglantiersgracht 16

Zoo juist verschenen de navolgende deeltjes van de
BOEKENSERIE „OPGANG"
Elk deeltje verkrijgbaar in zwaar omslag, kopsnee gekleurd en in batikbandje, kopsnee goud.

E. M. F. KLEIJN, **CONFLICTEN** f 1.20 in omslag, f 1.80 in bandje.
P. KEUNING, **EENVOUDIGE ZIELEN** f 1.20 in omslag, f 1.80 in bandje.
W. G. VAN DE HULST, **IN DE ZON** f 1.10 in omslag, f 1.70 in bandje.
WILMA, **ZOMER** f 1.00 in omslag, f 1.60 in bandje.
H. WEILAND, **LEVENSLEED** f 1.10 in omslag, f 1.70 in bandje.
J. M. WESTERBRINK-WIRTZ, **JONG VROUWTJE** f 1.10 in omslag, f 1.70 in bandje.

Deze boekjes, in een luxe uitvoering, die volkomen harmonieert met den inhoud, zullen hun weg vinden naar de woningen van allen, die begeerig zijn naar Christelijke Litteratuur.
Uitnemend geschikt voor geschenk. Vraagt het geïllustreerde prospectus.
UITGEVERSMAATSCHAPPIJ E. J. BOSCH Jbzn., TE BAARN.

ONESIFORUS-BANK
UTRECHT.
Verstrekt BOUWkapitaal tegen zekerheidstelling aan KERKEN, SCHOLEN, STICHTINGEN.
Geeft uit 4½ pCt. 10-jarige Obligaties in stukken van Fl. 1000.-, 500.-, 250.-, 100.-, 50.-.
Inlichtingen verschaft de Directie
N. Gracht 69, Utrecht.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,
GRONINGEN.
BIJKANTOOR: ZWOLLE, BLOEMENDALSTRAAT 18.
DIRECTIE: M. BROUWER. Mr. H. VAN DER VEGTE. F. J. BOLT.
Geeft u.t.:
5 % Pandbrieven à 100 %.
4½ „ „ „ 96 „
4 „ „ „ 88 „

Verschenen in de Serie
Voor Onderwijs en Opvoeding
Uitgaven van het Gereformeerd Schoolverband:
No. 16
Voortgezet Onderwijs
DOOR
J. C. WIRTZ Czn.
Prijs f 0.45.
AMSTERDAM. DRUKKERIJ DE STANDAARD.

De Groote Synode van Dordrecht in 1618-1619
Met vele aanteekeningen, geput uit de oorspronkelijke, voor een deel — onuitgegeven bronnen —
DOOR
Dr. H. KAAJAN
V. D. M. te Rotterdam,
Schrijver van De Pro-Acta der Dordtsche Synode.
Een historische bijdrage, die bedoelt een kort overzicht te geven van de Groote Synode en wat aan haar voorafging, en waarin haar internationaal-karakter bijzonder wordt belicht.
14 vel, groot 8°, met twee illustratiën.
Ingenaaid f 2.40. Geb. f 3.25.
(Met 5 pCt. crisis toeslag).
UITGAVE VAN DE
N.V. DE STANDAARD. Amsterdam.

Lezers van
Dag- en Weekbladen
IN DE
Spoorwegwagens
werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de Ziekenhuizen op de Perrons van de Spoorwegstations aanwezig; daarmede verricht gij een nuttig werk.
Laat ze vooral niet in den wagen liggen.

VERSCHENEN:
Eén vakvereeniging van Christelijke Onderwijzers, of twee, of drie.
DOOR
J. Th. R. SCHREUDER.
Prijs f 0.45.
Amsterdam. N.V. De Standaard.

DRUKKERIJ HOLLAND
N. Z. Voorburgwal 58–60.
Visite en Verlovingskaarten
Circulaires - Programma's
Convocatiën - Bestekken
Aandeelen - Obligatiën
en alle andere drukwerken.
Uitvoering vlug en net. - Prijsberekening billijk

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer P. Bergmeyer te Batavia *f* 150, van den heer R. te T. *f* 2.50, door den heer F. Norder te Zuidlaren *f* 36.50, door den heer W. H. Ubbink uit Anserlo *f* 3.75, uit Doesburg *f* 21.95, uit Hummelo *f* 6.20, samen *f* 31.90; van den heer W. de J. te A. *f* 1.50, door den heer C. de Haan te Utrecht afr. *f* 291.90, door den heer C. Grandia te Hoensa Driel *f* 2.70, door den heer L. Oovlee te Baarn (1918) *f* 123.50, door den heer K. Visser te Soerabaia (waaronder *f* 20 schenking) *f* 100, door den heer K. van der Zee te Balkbrug (1918) *f* 12.25, door den heer W. Graafhuis te Groningen 1e st. *f* 600, door Ds. J. C. Balhuizen (1918) uit Klooster-Lidlum *f* 2.50, uit Oosterbierum *f* 58, uit Pietersbierum *f* 1, uit Sexbierum *f* 40, samen *f* 101.50; van Mevrouw Wed. G. te D. *f* 2.50.

Aan Collecten:

(Voor de Theologische faculteit):

Van de Geref. Kerk te Hardenberg *f* 27.04½, te Zwijndrecht *f* 52.50.

Voor de Medische Faculteit:

(Contributie) door den heer W. H. Ubbink te Doesburg *f* 2.65, door den heer L. Oovlee te Baarn *f* 5.50, door Ds. J. C. Balhuizen uit Oosterbierum *f* 1, uit Sexbierum *f* 6, samen *f* 7.

H. W. VAN MARLE Jr.,
Penningmeester.
Amsterdam, Keizersgracht 162.
Post Giro No. 6327.

Abonnementen op
DE HERAUT
in Zuid-Afrika
worden aangenomen door
J. L. VANSCHAIK,
Boekhandelaar
Kerkstraat Centraal
Pretoria
Postbus 724.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.
HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.
Speciale afdeeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, voor Kerken en Scholen, alsmede voor leden van „Patrimonium".

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen heden:
DE ANTICHRIST
DOOR
Dr. V. HEPP
PRIJS f 3.25 — IN STEMPELBAND f 4.25
Niemand late dit hoogst belangrijke boek ongelezen.